

K BULGANINOVI POSLANICI EISENHOWERJU**Novi odnosi med Moskvo in zapadnjaki****Borba se prenaša na gospodarsko in politično področje - Zmagale bodo boljše ideje**

Ko so se preteklega julija sestali v Ženevi Eisenhower, Bulganin, Hruščev, Eden in Faure, se je človeštva polastil občutek, da je po tolikih letih vendarle nastopil težko pričakovani konec napetosti med vzhodnim in zapadnim svetom.

Nevarnost vojne — so ljudje vzklikali — je hvala Bogu odstranjena, razprte velesile bodo svoja nasprotja reševale s pogajanjem. napočila je naposled doba splošnega razoroževanja.

Toda ko so se nekaj mesecev kasneje zbrali zunanji ministri obeh taborov, da uredijo sklepe načelnikov svojih vlad, se je prav kmalu izkazalo, da je med njimi sporazum nemogoč. Razgovori so se razbili že

ob prvem vprašanju, ki se je tikalo zedinjenja Nemčije. Drugi sestanek v Ženevi se je končal s popolnim neuspehom.

Medtem sta Bulganin in Hruščev obiskala Indijo, Burmo in Afganistan in mednarodni položaj se je iznova poslabšal. Hruščev je med potovanjem po Aziji na javnih zborovanjih ostro napadal Angleže zaradi krivic in nasilstev, s katerimi so tlačili ljudstva v svojih kolonijah.

Po povratku iz Azije so sovjetski državniiki svoje napade proti zapadnjakom še poostriili. Hruščev je konec decembra napadel osebno celo samega Eisenhowerja in se vrgel na zunanjega ministra Dullesa in vplivnega ameriškega politika Harrimana.

sodelovali v politiki, gospodarstvu, kulturi in znanstvu.

Eisenhower je to sovjetsko ponudbo zavrnil. Ljudje, ki se na politiko ne razumejo, se temu čudijo. Kaj pa je Moskva napačnega zahtevala — se sprašujejo — da je Eisenhower predlog Moskve odklonil? Na to odgovarja ameriški predsednik takole: Kar nam Moskva predlaga, je pravilno in pošteno, toda na to sta se obe državi že obvezali v trenutku, ko sta stopili v Organizacijo združenih narodov. Obe sta že zdavnaj dolžni, da spoštujeta druga druge neodvisnost in enakopravnost, da se ne mešata druga v druge notranje zadeve ter poravnata vse spore s pogajanjem in ne s silo. Posebna pogodba med Rusijo in Ameriko je zato popolnoma nepotrebna!

Zakaj jo Moskva kljub temu zahteva? Zato — pravijo Amerikanci — da bi nas sprla z Angleži. Mi smo prijatelji in zavezniki Angležev. Kaj naj si ti mislijo, če mi sklenemo z Moskvo posebno pogodbo? Da hodimo lastna pota ter smo se od njih ločili. Zakaj ni Kremelj predlagal, naj se v pogodbo o prijateljstvu pritegne tudi Velika Britanija? Ker zasleduje v zunanji politiki svoje posebne cilje: njegov glavni namen je, da razbije edinost in slogo v taboru zapadnih držav. Na te limanice mi Amerikanci nečemo iti.

Rusija naj se še bolj oboroži

Sovjetsko uradno časopisje je napade Nikole Hruščeva seveda na vsej črti podpiralo. Generale in admirale Amerike, Velike Britanije in Zapadne Nemčije je označevalo za imperialiste in vojne hujskače, ki pripravljajo oborožen napad na Sovjetsko zvezo.

Najznačilnejši je govor, ki ga je imel sredi januarja nekdanji sovjetski vrhovni vojaški poveljnik v Vzhodni Nemčiji general Čujkov v Kijevu. Sedanja politika Amerike — je rekel — resno ogroža Sovjetsko Rusijo. K sreči je pa Rusija v izdelavi vodikovih bomb že posekala Združene države. Sovjetska zveza mora kljub temu svoje oborožene sile še povečati!

Vsi ti napadi in grožnje s še večjim oboroževanjem seveda niso ostale brez odgovora. Med Sovjetsko zvezo in zapadom se je vnelo prerekanje, ki je čedalje bolj zastrupljalo njune medsebojne odnose.

V tem težkem ozračju obnavljajoče se hladne vojne je angleški načelnik vlade Eden sklenil, da odpotuje v Ameriko na razgovore z Eisenhowerjem. Za vsakogar je bilo jasno, da bo pogajanja med obema državnikoma obvladovalo skupno prepričanje, da je resničen in trajen sporazum z ruskimi komunisti nemogoč. To prepričanje bo pomagalo premagati velika nasprotja, ki so se zadnje čase pojavila med Ameriko in Veliko Britanijo v številnih vprašanjih mednarodne politike. Pričakovati je bilo treba, da se obe anglosaksonski državi zedinita spet na enotno zunanjo politiko ter združita ves zapadni svet proti Sovjetski zvezi.

Toda medtem ko se je Eden vozil na parniku Kraljica Elizabeta proti Ameriki, je svet presenetila novica, da je ruski načelnik vlade Bulganin dostavil Eisenhowerju pomembno spomenico z novimi predlogi za sporazum z zapadnjaki. Vse se je radoved-

no spraševalo, kakšni bi utegnili biti ti novi sovjetski predlogi.

DVAJSETLETNA POGODBA O PRIJATELJSTVU

Končno so ljudje izvedeli, da bi Moskva želela skleniti z Ameriko dvajsetletno pogodbo o prijateljstvu in sodelovanju. Obe državi naj se obvezata, da bosta vse svoje spore reševali z miroljubnimi sredstvi, spoštovali popolno enakopravnost in neodvisnost zaveznice, da se ne bosta vtikovali v njene notranje razmere pač pa z njo prijateljsko

Nove oblike borbe proti zapadu

In res mora vsak trezen opazovalec priznati, da se borba med komunizmom in zapadom kljub vsemu govorjenju o mirnem sožitju čvrsto nadaljuje. Razlika je le v tem, da je ta borba spremenila svoj značaj in videz.

Do lani sta oba tabora v svoji politiki računala predvsem z možnostjo, da utegne med komunističnim vzhodom in njegovimi nasprotniki izbruhniti vojna. Zato je Stalin ves čas skrbel, da je Sovjetska zveza dobro oborožena in opremil tudi svoje zaveznike z močnimi armadami. Sovjetska Rusija je bila dolgo vrsto let v popolni vojaški premoči. S svojimi milijonskimi oklopnimi enotami bi bila lahko zasedla vso Evropo. Zapadnjaki so skušali zaveziti silo komunističnih armad s tem, da so ustanovili Atlantsko zvezo, vse svoje upe so pa gradili predvsem na najsoodnejše atomsko orožje.

Odkar je pa Rusija dohitela zapad tudi na atomskem področju in so povrh učenjaki odkrili človeštvu grozotne učinke vodikove bombe, se je položaj temeljito spremenil. Nova svetovna vojna je postala, če se nočejo narodi sami sebe uničiti in iztrebiti, nemo-

goča. Borba med komunisti in njihovimi nasprotniki se je zato prenesla z vojaškega na čisto politično in gospodarsko področje.

Sovjetska zveza je privzela zadnje čase v Aziji in Afriki čisto novo taktiko. Kjerkoli se na teh ogromnih zemljinah pojavi med posameznimi deželami in državami spor, sovjetski voditelji položaj preudarijo ter se nato odločno postavijo na eno ali drugo stran in si tako pridobijo prijatelje.

Arabci so na primer zakleti sovražniki Židov v Izraelu in Moskva podpira odločno Arabe proti Judom. Egiptu in ostalim arabskim državam dobavi orožje ter jim nudi gospodarsko in tehnično pomoč. Indija je zaradi obmejnega ozemlja Kašmira v sporu s Pakistanom in Moskva se je pred vsem svetom postavila brez vsakega pridržka na stran Indije. Isto je naredila v sporu med Burmo in Siamom. Z vso silo je podprla Burmo in jo tako pridobila za Sovjetsko zvezo.

ZAPADNJAKI POTISNjeni V OBRAMBO

Zahodne velesile se doslej niso mešale v te krajevne razprtije, temveč skušale posredo-

Nadaljevanje na 3. strani

NOVICE Z VSEGA SVETA

POTRES V NAŠIH KRAJIH

V Predvčerašnjim, 31. januarja, ob 3.25 zjutraj je potresni sunek prebudil tržaško prebivalstvo iz spanja. Sunki so se še trikrat ponovili, a so bili zelo rahli in niso povzročili v mestu nobene škode. Le 2 novorojenčka sta zagledala predčasno luč sveta.

Pozneje smo zvedeli, da se je potres čutil tudi v Ljubljani, kjer so ponekod popokale vodne cevi, na Reki, v Gorici, Idriji, po Istri in na istrskih otokih. Središče potresa je bilo v Ilirski Bistrici in okoliških vaseh, kjer na srečo ni bilo niti ranjenih niti mrtvih, pač pa precejšnja stvarna škoda.

V občini Ilirska Bistrica je 95 odstotkov hiš poškodovanih. Nekatere bodo morali podreti in nanovo zidati. Komaj obnovljeno cerkev v Trnovem so zaprli, ker so se pokazale nevarne razpoke v obokih. V Jasnu se je podrli zvonik tamkajšnje cerkvice, v vasi Topolec je potres odnesel mnogo dimnikov in razinjal temelje številnih poslopij.

Celotna škoda gre v več milijonske vsote. Ker v teh ranih urah ljudje niso kurili, k sreči niso nikjer nastali požari. Prebivalstvo se je seve hudo prestrašilo in zapuščalo stanovanja, a ni izgubilo glave, temveč ohranilo cel čas hladno kri.

NOVA FRANCOSKA VLADA

Socialisti Molletu se je posrečilo sestaviti skupno z Mendès-Franceom novo vlado, za katero je glasovala ogromna večina parlamenta. Molleta je podprlo 420 poslancev, proti jih je glasovalo le 71, ostali so se glasovanja vzdržali.

Zanimivo je, da so vlado podprli ravno tako komunisti kakor kršč. demokrati.

Po številkah bi človek sodil, da je vlada zelo trdna, saj razpolaga v parlamentu s toliko večino, kot je malokatera druga. In vendar je to le varljiv videz! Komunisti in kršč. demokrati, ki štejejo skupaj nad 200 poslancev, so načelno v opoziciji. To pot so sicer Molleta podprli, a ga lahko ob prvi priliki vržejo. Ker je vlada v manjšini, je njen obstoj odvisen od dobre volje nasprotnikov.

Take vlade niso traine, žive od danes do jutri. Francoska demokracija se nahaja slej ko prej v težki krizi.

NAPISI NA SLOVENSKIH ŠOLAH

Pred kratkim bi moral tržaški mestni svet zavzeti stališče do vladnega zakonskega načrta, po katerem naj bi o vpisu naših otrok v slovenske šole namesto staršev odločala neka komisija z italijansko večino. Tedaj si je zastopnik Kršč. demokracije začel prati roke in se po otročje izgovarjal, da mestni svet nima oblasti odločati o šolstvu. Od vse opozicije je potegnil z njim samo Slovenec dr. Agneletto.

V torek so pa prišli v razpravo slovenski napisi na naših šolah, tako na Proseku, od koder so bili protizakonito odstranjeni. Šolske zgradbe so last občine in edino občina ima pravico, da razpolaga z napisi.

Ko je svetovalec Dekleva zahteval, naj se krivica popravi, si je predstavnik Kršč. demokracije spet pral roke: tržaška občina — je farizejsko modroval — ni dala ukaza, naj se napisi odstranijo, in zato jih tudi ne bo spet namestila.

Krivica ostane torej neporavnana, čeprav ima mestni svet oblast vzpostaviti na svojih poslopijih zakonito stanje.

Vsak izgovor je torej dobrodošel, uspeh pa vedno ta, da Slovence škodujejo in jih žalijo.

ZIMA PRITISKA

Obenem s potresom je obiskal naše kraje oster mraz v spremstvu burje in snežnih vrtincev. V Trstu je toplomer padel na 4 stopinje pod ničlo, na Opčinah pa ponekod celo na 11 stopinj. Okrog vogalov brije kraška burja, pomešana s snegom, in se zaganja v posameznih sunkih z brzino 130 kilometrov na uro.

Tržačani, ki mraza niso vajeni, se drže, če le morejo, doma, na cestah se pojavljajo tesno zaviti v zimske suknje. Temu ali onemu se spodrsne, da štrbunkne na tla, posebnih nesreč pa ni bilo. Le nekateri dimniki so se vneli.

POSLANCI ZA TRŽAŠKO

V rimskem parlamentu je bil stavljen predlog, naj se Trst z okolico proglasi s posebnim zakonom za 32. volilno okrožje Italije ter se na našem ozemlju čimprej razpišejo volitve. Tržaško naj bi v parlamentu zastopali 4 poslanci.

VZHODNA NEMČIJA SE JE PRIKLJUČILA

Te dni so se zbrali v Pragi zastopniki Sovjetske zveze in zavezniških komunističnih držav, kjer so sklenili podrediti sedaj tudi Vzhodno Nemčijo in njene oborožene sile skupnemu vojaškemu poveljništvu, ki ima svoj sedež v Moskvi.

Sedaj je združenih v enotno vojaško organizacijo osmero dežel: Sovjetska Rusija, Poljska, Češkoslovaška, Ogrska, Romunija, Bolgarija, Vzhodna Nemčija in Albanija, ki razpolagajo z najštevilnejšimi armadami na svetu.

Vzhodna Nemčija doslej ni bila vključena, temveč samostojna, čeprav je vsakdo vedel, da je tudi ona podrejena skupni komunistični disciplini. Sedaj so zunanji videz odstranili.

POTREBEN POUK

Več senatorjev različnega političnega prepričanja bo zahtevalo, naj se v šole vpelje pouk o osvobodilni borbi italijanskega ljudstva proti fašizmu. Novi rod le malo ve, koliko zla je prejšnja vladavina priključila nad Italijo, in zato se čedalje bolj širi med mlajšimi miselnost, ki je podobna fašistični.

Predlog je pameten in zelo koristen. Dobro bi bilo, da pride v učbenike tudi opis nečloveškega zatiranja Slovencev in Hrvatov v naših krajih, ki je bilo zločin nad človeštvom in lastno državo.

TOVARNA OB TIMAVU

Tržaška občinska svetovalka socialistka Gruber-Benco je protestirala proti načrtu, da bi se ob ustju Timava zgradila tovarna papirja. Umazane tovarniške vode — je rekla — bi pregnale ali uničile vse ribe in italijanskega ribiškega naselja v Štivanu bi bilo konec. Papirnica bi obenem silno škodovala tujskemu prometu na devinski obali.

Po mnenju Gruberjeve je ribiško naselje važnejše ko vse drugo. Sedaj je tam že 200 družin, v kratkem naj bi se jih priselilo še 270. Tuja kolonija na slovenski zemlji naj se torej brezpogojno ohrani in okrepi.

OPERNI PLES

Dne 9. februarja bo na Dunaju v razkošnih prostorih prenovljenega Državnega opernega gledališča ples. Navadna vstopnica stane 6500 lir, ena loža pa 175 tisoč. Če pomislimo, da znaša povprečna plača družinskega očeta v Avstriji 43 tisoč na mesec, so vstopnine presneto slane. Kljub temu so listki že danes vsi razprodani.

Dunajsko časopisje se zelo jezi nad potratnostjo bogatinov. V eni noči zapravijo samo za vstopnino toliko, kot zasluži navadna družina v 4 mesecih.

BORBA PROTI PUŠČAVI

Severna Afrika je bila za časa Rimljanov žitnica Evrope. Z rimskim carstvom so propadle tudi tamkajšnje namakalne naprave, pesek je zasul mesta in vasi, pustinja se je začela premikati iz notranjosti proti severnim obalam in se še danes širi. Zato pripravljajo Francozi veliko »ograjo«, da zaustavi nadaljnje prodiranje: v dolžini 6000 kilometrov in 50 km v globino bodo zasadili posebno drevje, ki bi zadržalo Saharo v sedanjih mejah.

NEZAPOPADNA BRZINA

Ameriško vojaštvo v Evropi bo dobilo še ta mesec letala, tako zvane reaktorje, ki letijo hitreje kot zvok. V eni uri predrivjo razdaljo 1200 kilometrov. Take brzine si človek skoro ne more predstavljati.

WASHINGTONSKA IZJAVA

Eden in Eisenhower sta končala svoje tridnevne razgovore in objavila o izidu posebnega sporočila.

Iz njega izhaja, da se Ameriki in Veliki Britaniji ni posrečilo poravnati vseh nasprotij, ki ločijo obe velesili v zunanji politiki.

Popolnoma edini sta v tem, da se mora Nemčija združiti in da pritiče Kremlju podložnim narodom Evrope pravica, da svobodno odločajo o svoji bodočnosti. Vse dotlej dokler ne pride do resničnega sporazuma z Moskvo, mora biti zapad močan in prepričan, da bi Sovjetska zveza izkoriščala krajnje spore po svetu za to, da utrdi in širi svoj vpliv v nekomunističnih deželah. Kako naj se to zgodi, izjava ne pove.

POZIV NA DVOBOJ

Rimski odvetač Vittorio Ambrosini je pozval znanega časnikarja Indra Montanellija na dvoboj, ker mu je v Corriere della Sera očital, da posnema s svojo novo »stranko kamna« kot opica Francoza Poujada.

Montanelli je poslal poziv neki umobolnici, češ da se je Ambrosini prav gotovo zmotil v naslovu.

PRODANA NEVESTA

V Angliji je vzbudil precej nevolje oglas, s katerim se je 20-letna lepa Betty Taylor ponudila za ženo tistemu, ki takoj izplača njenemu očetu 100 šterlingov. To je naredila brez očetove vednosti, ker je družina zabredla v težke gospodarske skrbi in ker ona sama ni mogla najti zaposlitve. Ko so sosede prebrali časopis, so za nesrečno družino nabrali darove, snubce pa, ki so se začeli javljati, sprejeli z metlami.

NOVICE

GRONCHI IN NARODNE MANJŠINE

Predsednik republike je pretcklo soboto obiskal mesto Belluno in imel tam pomemben govor.

Osnovni zakoni ali ustava države — je dejal — se mora v vsem obsegu uresničiti. Naloga je težka in »duša mi trepetja od bojazni, da je ne bi mogel izpolniti, kakor pričakujejo od mene ljudske množice«. Ustavo je treba izvesti ali jo spremeniti.

Med njena določila spada tudi deželna in pokrajinska samouprava, ki je posebno važna v krajih, kjer žive eni poleg drugih ljudje različne narodnosti.

Napačna prižnica

Tržaški Il Piccolo je priobčil v nedeljo dolg uvodnik, v katerem toži, kako zgrešeno politiko vodi Italija v Trstu. To se vidi že po tem, da nezadovoljnost med prebivalstvom stalno narašča.

S podpisom »slovitega« londonskega sporazuma — pravi list — mislijo vladajoči krogi v Rimu, da so tržaško vprašanje rešili, a se zelo motijo. Nikoli ni Trst povzročal Italiji večjih in težjih skrbi kot dandanašnji, nikdar ni še bila vzhodna meja države tako šibka kakor je sedaj, ko Slovani oblegajo mesto ter vodijo skupno z južnotirolskimi Nemci borbo proti Italiji. Avstrija in Jugoslavija zasledujeta slično in vzporedno protitlaško politiko.

Vodilni krogi v Italiji se po mnenju Piccola ne znajo braniti in očitujejo neverjetno popustljivost. To sicer ne pomeni, da bi se Italija morala vrniti k »včerašnjemu imperializmu, ki si je veselo prisvojil kar Slovenijo«, voditi bi pa morala vendarle bolj odločno in čvrsto politiko.

Pravo besedo — trdi Piccolo — je spregovoril o Trstu Nenni. O izgubljenih deželah je najbolje molčati, a neprestano nanje misliti ter z neutrudnim in tihim delom poskrbeti, da jih nekoč spet pridobimo. Tako so ravnali nekdanji Francozi v vprašanju Alzacije-Lotarinške, tako dela danes Tito.

Italija mora svojo politiko v Trstu — in k Trstu spada tudi Istra — prav do temeljev spremeniti, sicer »bodo nekega dne nosili težke posledice vsi Italijani« skupaj. »Trst je morda najvažnejši politično-socialni problem demokratične Italije.«

Tako piše Il Piccolo, ki je v naših krajih kakor nihče drugi od začetka do kraja branil in z vsemi silami podpiral fašizem in vse njegove imperialistične norosti, vse zatiranje delovnega ljudstva in narodnih manjšin in tudi »veselo« zasedbo Slovenije, skratka vse zlo, ki so ga črnorajčniki prizadevali svetu in lastnemu narodu. Sedaj stopa ta list na prižnico in daje drugim nauke. Najlepše pa je, da se drzne govoriti prezirno o »včerašnjem imperializmu«, katerega zastavonoša in zagovornik je cel čas sam bil in je še danes natiroma v svojem sreju.

Vodilni gospodje okoli Piccola bi morali danes prositi Boga samo za to, da svet pozabi njih pretekla dejanja, ter se skriti v mišje luknje, ne pa da še odpirajo usta in druge napadajo.

Mi se s predsednikom popolnoma strinjamo, vendar sodimo, da se da tudi samouprava, če ni pravilno organizirana, zlorabiti zoper narodne manjšine. V ustavi je tudi rečeno, da bo parlament izdal posebne zakone v obrambo jezikovnih pravic tujerodnih državljanov. Te obljube so danes na žalost še neizpolnjene, zakoni niso izšli.

Upamo, da se bo predsednik Gronchi zavzel, da se tudi ta del ustave končno uresniči.

KROMPIRJEV SOK

V Ameriki uživajo ljudje, kakor vemo, zelo mnogo hrane, konzervirane v skatlah. To s časom škoduje zdravju in zato boleha v Ameriki dosti oseb na želodčnih boleznih, proti katerim so zdravniki uporabljali vsa mogoča zdravila. Zdaj so dognali, da je najboljši uspešen lek sok zribanega surovega krompirja.

ZAKLADI POD PESKOM

Že stari narodi so si pripovedovali, da je osrčje puščave Sahare bogato s podzemskimi zakladi. Tega mnenja so bili tudi Francozi in zato so l. 1948 pri kraju Annale južno od Alžira začeli vrtati za petrolejem. Danes bruha tam sredi pustinje iz zemlje dnevno 300 tisoč litrov dragocene tekočine. Francija je sedaj ukazala, naj se preišče vsa puščava in stavi na razpolago 10 milijard za vrtalne naprave in delavska naselja. S ča-

som bodo tudi najbolj zapuščeni kraji sveta obljubljeni.

BORBA S KAČAMI

V bližini Ferrare je 70-letni zidar Remo Poccaterra doživel strašne trenutke. Spustil se je v globok vodnjak, da bi tam delal, ko ga iznenada napade silna množica vodnih kač. Živali niso bile strupene, a dolge poldrugi meter ter debele od 4 do 5 cm in zelo močne. Ovine so se mu okoli vratu in udov in bi ga bile zadušile, da niso na njegovo vpitje prihiteli ljudje s palicami ter začeli ubijati golazen. Pred vodnjakom je obležalo 43 mrtvih kač.

JESENSKI OBISK

Jeseni bo imela Zveza italijanskih časnikarjev šest letno zborovanje v Trstu. Na povabilo novinarjev bosta takrat prišla v Trst tudi predsednik republike Gronchi in ministrski predsednik Segni. To bo njun prvi obisk našim krajem.

ZMEŠANI GLASOVI

V nemškem mestu Oberhausenu so naročili nove zvonove, da bi z glavnega stolpa ubrano zabučali v novoletni pozdrav. Toda, joj, ka so potegnili vrvi, si je množica začela mašiti ušesa. Kaj je bilo? Zvonarna je pomotoma poslala en zvon, določen za Oberhausen, v južno Afriko, afriškega pa dala v zaboj in dostavila Oberhausenu. Tako je nastala razglašena mešanica glasov, ki je trgala ljudem ušesa.

Novi odnosi med Mosko in zapadnjaki

Nadaljevanje s 1. strani

vati in nasprotnike miriti. Saj je šlo za narode, ki so po vsej svoji miselnosti in izrazito versko usmerjeni kulturi vse prej kot komunistični. Zapad je hotel biti prijatelj vsem in vse skupaj spraviti v svoj tabor.

Najnovejša taktika Moskve je pognala zapadne velesile v hudo zagato. Kako naj se branijo pred sovjetsko politiko? Kaj naj rečimo narede v arabsko-židovskem sporu? Če oborožujejo komunisti Arabce, bi zapadnjaki lahko odgovorili s tem, da pošiljajo orožje Izraelu. Tega ne morejo in ne smejo, ker bi se silno osovražili v vseh arabskih in muslimanskih deželah in narodih po Afriki in Aziji. Ali naj prepuste Izrael svoji usodi ter dovolijo, da Arabci to državo s časom pregazijo? Tega tudi ne morejo, ker bi si nakopali na glavo sovraštvo zelo vplivnega svetovnega židovstva. Karkoli podvzamejo, vse je slabo in zapadu škodljivo.

In medtem ko ugibajo in razmišljajo, številno sovjetskih prijateljev narašča in vpliv Sovjetske Rusije se čedalje bolj širi v nekomunističnih deželah Azije in Afrike. Najhujše pa je, da se zdi to skoro neizogibno. Povsod po širnem svetu žive narodi, ki so iz tega ali onega vzroka sprti s kakim sosedom in ki jim je dobrodošla pomoč, pa naj pride od kogarkoli.

Zunanja politika zapadnih velesil stoji torej pred silno težkimi in zelo kočljivimi nalogami. Če hoče obdržati in okrepiti svoj vpliv v nekomunističnem svetu Azije in Afrike, mora predvsem brez vsakega pridržka podpirati težnjo odločnih narodov po svobodi in neodvisnosti. Odreči se mora vsakemu kolonialnemu gospodstvu ter z vso silo po-

speševati gospodarski razvoj na novo nastalih držav. Bogata Amerika ima dovolj sredstev na razpolago, da to lahko izvede ter na gospodarskem področju uspešno tekmuje s Sovjetsko zvezo.

TEKMOVANJE Z MIROLJUBNIMI SREDSTVI

Edino ko bodo zaostali narodi videli v zapadnjakih svoje resnične prijatelje, ki jim nesebično pomagajo prebroditi začetne težave ter krepko in učinkovito podpirajo njih gospodarski in kulturni napredek, bodo azijske in afriške dežele rade poslušale tudi politične nasvete zahodnih državnikov. Šele tedaj bodo ti imeli vpliva dovolj, da omogočijo in moralno izsilijo mirno in pravično reševanje vseh obmejnih in drugih sporov med državami Azije in Afrike.

Vse dotlej, dokler se to ne zgodi, ne more pa nihče prepričati, da bi Sovjetska zveza ne izkoriščala krajevnih sporov, predvsem pa negibnosti in needinosti zapadnjakov za to, da širi svoj politični vpliv v svetu.

Med komunisti in njihovimi nasprotniki je napočila nova doba borbe za premoč v sodobnem človeštvu. Ker je splošna vojna nemogoča, se morajo nasprotniki posluževati miroljubnih sredstev politike, ideološke propagande, gospodarskega prediranja.

Tekma je svobodna in vsak se v njej uveljavlja po svoji sposobnosti. Kakor vselej v zgodovini bo tudi to pot pripadla končna zmaga onemu, ki zagovarja boljše ideje ter se zna predvsem zanje tudi nesebično in junsko — žrtvovati! Lenuhi, sebičneži in ljudje brez načel niso še nikdar odločali v življenju ter nikoli črtali smeri razvoju človeškega rodu.

Dopisi s Tržaškega

SV. IVAN

SMRT SLOVENSKE UČITELJICE

V nedeljo zvečer je v tržaški glavni bolnici izdihnila svojo blago dušo učiteljica gospa Mila Spreitzer. Pokojnica se je rodila pred petdesetimi leti v Ljubljani in je bila od leta 1947 do lanske jeseni v službi pri Nadzorništvu za slovenske ljudske šole v Trstu. Tedaj so jo oblastva odpustila iz službe, ker je bila jugoslovanska državljanica. Bolehala je približno mesec dni. Pretekli petek se ji je bolezen poslabšala, odpeljali so jo v bolnico, kjer je kljub zdravniški pomoči čez dva dni umrla.

Pogreb je bil v torek. Udeležili so se ga mnogi šolniki, prijatelji in znanci.

Naj dobra vzgojiteljica mirno počiva v tržaški zemlji, ki ji je bila druga domovina.

Svojo zvesto naročnico bomo ohranili v najlepšem spominu!

LONJER

Večkrat se dogodi, da uslužbenec zdravstvenega urada v Trstu ustavi naše mlekarice, jim vzamejo vzorec mleka ter čez nekoliko časa pošljejo na dom poziv za plačilo globe, ki je običajno precej velika. Mlekarice vozijo po njihovem na trg zvođenelo mleko.

Težko si je predstavljati, da bi naši kmetovalci hote in namenoma grešili proti strogim predpisom o prodaji mleka, kakor si tudi ne moremo misliti, da bi pregled mleka bil pristranski. Zakaj pa je kljub temu tako glob?

Da bi se odstranile vse nevedčnosti in preprečila znatna gospodarska škoda, bi po našem bilo najbolje naslednje: Vzorec mleka naj bo takoj pregledan, še prej pa naj uslužbenec higienskega urada izroči enak in zapечат vzorec prizadeti mlekarici, ki ga bo hranila doma ali pa dala preiskati na lastne stroške. To bi bil učinkovit način, da bi se nikomur ne godila krivica.

Zgodi se tudi, da je v mleku kake krave premajhen odstotek maščobe, ki seveda ni odvisen od volje kmetovalca in za katerega kmet navadno sploh ne ve. Tudi v tem primeru je globa krivična.

Vprašanje je resno in pereče ter zato menimo, da ga mora oblastvo rešiti toliko v korist kmetu kakor potrošniku.

Ni dolgo tega, ko smo pisali, da pri nas krvavo potrebujemo poljske čuvaje. Ne moremo razumeti, zakaj se tržaška občina tako krčevito brani jih imenovati.

Naše občinske svetovalce prosimo, naj se zavzamejo za to veliko potrebo lonjerskih kmetovalcev in izposlujejo, da dobimo v vasi poljske čuvaje, kakor smo jih imeli do leta 1943.

BORŠT

V nedeljo zvečer je zapustil ta svet naš srenjski župan 75-letni Miha Zlobec. Zadnje čase se je zdravil v tržaški bolnici, toda, ker se je njegovo zdravstveno stanje vidno slabšalo, so ga svojci pripeljali domov. Pokojnik je več let služboval kot železničar v Padovi. Ko je bil upokojen, se je vrnil v rodni kraj. Bil je vzoren oče enajstih otrok. Župnik Malalan je pred krsto v cerkvi rekel, da je bil pokojnik vzoren demokrat in dober župljan, ki se je vsestransko

zanimal za napredek našega Tržaškega breg.

V ponedeljek popoldne smo blagega moža položili k večnemu počitku. Pogreba se je udeležila velika množica prijateljev in znancev.

Naj mu bo lahko domača zemljica, ki jo je pokojni tako vroče ljubil. Sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

NABREŽINA

Devinsko-nabrežinski občinski svet se je pretekli ponedeljek zbral na drugi redni seji letošnjega zasedanja. Župan Terčon je najprej poročal o delovanju komisije, ki mora skrbeti, da se v najkrajšem času postavi spomenika pesniku našega Krasa Igu Grudnu in padlim borcem iz naše občine. Po živahni razpravi so svetovalci v glavnem odobrili delo komisije ter dali nekatere nove predloge.

Zdi se, kakor smo svoj čas že poročali, da bo obé deli izdeloval domači kipar Čelo Perot. Komisija se bo o predloženih načrtih posvetovala tudi z drugimi strokovnjaki ter šele nato privolila, naj se začne z deli. Občinski svet bo zatem razpravljal o stroških.

Za preglednike občinskih računov so bili potrjeni lanskoletni svetovalci. Občinski moške so nadalje sklenili, da se prodata dve parceli, in sicer 1106 kv. m v Sesljanu ter 215 kv. m v Nabrežini. Za prvo zemljišče so določili 1000 lir za kv. m, za drugo pa 350 lir.

Župan je nato na kratko spregovoril o navedeni telefona v Devinu in Sesljanu, za katerega so oblastva odobrila 4 milijone in pol prispevka. Načrti so sedaj pripravljeni in je občinski svet poveril dela telefonski družbi Telve v Trstu. Upamo, da bo to nujno in važno delo v najkrajšem času izvršeno.

Naslednja seja bo prihodnji ponedeljek. Na dnevnem redu je poročilo odbornika za javna dela.

ŠTIVAN

Nedavno tega so se na graščinskem posestvu v Štivanu pojavili zemljemerci, inženirji ter delavci, ki so začeli meriti tamkajšnje obširno zemljišče. Kmalu nato smo zvedeli, da je to nenavadno delo v zvezi z gradnjo velike tovarne papirja, ki jo nameravajo postaviti prav v Štivanu. Mnogo se je govorilo že prej o tej veliki industriji, toda vsi smo mislili, da jo žele sezidati med Devinom in Štivanom, na nerodovitnem zemljišču, ki je last devinske zadruga sedemnajstih. Italijanski dnevniki iz Trsta pa so nam javno potrdili, da bo tovarna stala na bonificiranem grajskem zemljišču v Štivanu.

Vest je seveda porazno vplivala na številne kmetovalce iz naše okolice, ki imajo v najemu marsikatero grajsko parcelo in od tega tudi živijo.

Nova tovarna bi tako zadala hud udarec vsemu našemu kmetijstvu, ne da bi bila obdelovalcem dana možnost poiskati si novih virov življenja. Ta neodgovorna in skrajno brezobzirna gospodarska politika je značilna za miselnost tukajšnjih vladajočih krogov. Ne da bi se nadalje spuščali v zasebne zadeve devinskega princa, naj tu pripomni-

mo, da ne razumemo, čemu je isti gospod pred leti prejel precejšen prispevek od države, s katerim je izsušil vse močvirje! Menimo pa, da so mu prispevek dali v izključno kmetijske namene.

Sedaj pa pride iznenada bonificirano zemljišče prodaja! Kako se to ujema?

Isti laški dnevniki so nam tudi pojasnili, čemu bo tovarna zgrajena. Novo industrijsko podjetje — pišejo — bo nudilo delo številnim istrskim beguncem iz bližnjega naselja, ki že sedaj komaj čakajo, da se gradnja začne.

V zadnjem času se je izkazalo, da so proti tovarni tudi vsi ribiči iz Tržiča, Devina in celo ribiči — begunci. Ti se namreč boje, da bi se iz tovarne iztekala zastrupljena voda, ki bi zatrla vse ribe v bližnjem morju.

Vodstvo podjetja je seveda izjavilo, da te nevarnosti ni, vendar se ribiči s tem zadovoljijo. Žele si učinkovitih jamstev, da jim bo ribolov tudi v bodočnosti zagotovljen.

Kakor vidimo, se tudi ribiči, pa čeprav zavedni Italijani, ostro protivajo gradnji nove tovarne, ki so jo še zavezniki odločno zavrnili.

Mi načelno nismo nasprotniki industrije v Štivanu, toda ta ne sme v nobenem primeru škodovati domačim kmetom ter se zlorabljati za umetno raznarodovanje naše občine.

SV. KRIŽ

V torek zvečer je bilo v tukajšnjem prosvetnem domu zborovanje staršev šoloobveznih otrok. Zborovanja se je udeležilo 130 roditeljev, ki so živo posegali v razpravo. Govorili so namreč o položaju slovenske šole in odločno zahtevali, da se ukinejo vsi predlagani odloki, ki bi s svojo uveljavitvijo škodovali slovenski šoli. Sprejeli so tudi resolucijo naslovljeno na OZN, na predsednika italijanske republike Gronchiaja in na italijanskega prosvetnega ministra Rossija. V njej zahtevajo popolno priznanje vseh pravic zlasti na šolskem področju za nas Slovence, ki živimo na Tržaškem.

Dopisi iz Goriške

SMRT ZAVEDNEGA SLOVENCA

Pretekli petek smo goriški Slovenci pokopali zdravnika dr. Alfonza Serjuna, ki je po dolgi bolezni umrl 26. januarja. Od leta 1936 je izvrševal svoj poklic v Gorici, prej pa je desetletja zdravil v Tolminu. Zaradi plemenitega značaja je bil med vsemi sloji, posebno pa še med revnimi in dijaki, ki jih je pogosto požrtvovalno zastoj zdravil, spoštovan in priljubljen. Odkar mu je pred leti umrla žena, je blagi mož očitno hiral.

Pokojnik se je odlikoval tudi po živi in dejavni slovenski narodni zavesti.

Naj mu sveti večna luč in naj mu ljubi Štvarnik bogato poplača vso njegovo požrtvovalno ljubezen do slovenskega naroda.

IZ PODGORE

Nedavno tega so pričeli z delom pri novem mostu čez Sočo. Gospodu županu dr. Bernardisu smo hvaležni, da je izpolnil dano obljubo. Upamo, da bodo gradbena dela hitro dovršena, saj toliko zaželenega mostu nestrpno pričakujejo kmetje in delavci.

Dopisi iz Goriške

RODITELJSKI SESTANEK

Na slovenski nižji srednji šoli je bil preteklo nedeljo roditeljski sestanek. Starši so s svojo izredno udeležbo in odličnim zanimanjem ponovno dokazali, kako jim je zelo pri srcu vzgojni in učni napredek otrok.

Sestanek je vodil ravnatelj dr. Josip Nemec. V uvodnem govoru je zlasti poudaril, da se danes ponovno uveljavlja kot glavna smer vsega šolskega delovanja vzgoja in ne le podajanje znanja. Med drugim se je dotaknil važnega vprašanja, kako je treba našemu naraščanju zopet privzgojiti ubogljivosti, ki jo starši v zadnjih desetletjih tako živo pogrešajo. Starši so nato želeli v mnogih vprašanjih podrobnejšega pojasnila, ki so jim jih dali ravnatelj in profesorji.

Slednjič so zaprosili tudi pojasnila o novem osnutku za uzakonitev slovenskih šol, proti kateremu so ogorčeno protestirali vsi slovenski časopisi, razne slovenske kulturne ustanove ter politične organizacije. Kako bi tudi ne, saj gre za osnutek zakona, ki bi bil, če bi ga parlament sprejel, docela protistaven. Zato bodo slovenski starši in sploh vsi Slovenci v najbližji bodočnosti s podpismi od oblastev zahtevali, naj preprečijo uzakonitev osnutka, ki pomeni grobo žalitev vsega našega naroda in ustave italijanske republike.

ŠTANDREŽ

Goriška vodovodna uprava je zaprla javno pipo v bližini gostilne Brisko. Nameravajo pa ukiniti vse javne pipe v Štandrežu, tudi ono na glavnem trgu. Ukrep utemeljujejo z zdravstvenimi razlogi.

Res je, da je voda iz javnih pip včasih izpostavljena okuženju, toda to se pri nas doslej ni zgodilo. Vodovodna uprava misli napeljati vodo na dvorišče ene ali druge najeminske hiše in postaviti tam pipo ter števec. Te pipe se bodo lahko posluževale družine, ki se nimajo vode v hišah. Med seboj pa se bodo morale domeniti zaradi plačevanja vode, kar bo seveda težko šlo in dajalo priliko za spore. Sodimo, da ta ukrep vodovodne uprave ni ravno nujen, saj imamo celo v mestu samem še vedno javne pipe. Dolžnost uprave je, da to vprašanje uredi tako, da bodo vaščani zadovoljni.

ŠTEVERJAN

Pretekli teden so italijanski listi priobčili vest, da je vodstvo ustanove za razdeljevanje mednarodne pomoči ukinilo šolsko kuhinjo v naši vasi. Nekaj dni po ukinitvi pa je kuhinja v splošno zadovoljstvo otrok in njihovih staršev zopet začela delovati.

V zadnji številki smo poročali, da je občinski svet med drugim razpravljal tudi o plačah občinskih nameščencev. V občinskem uradu imamo tri uradnike in občinskega slugo. Čeprav vemo, da se je delokrog občinske uprave v zadnjih letih znatno razširil, smo vendar prepričani, da je strošek 2.200.000 lir na leto za občinske nameščence previsok. Števerjan spada med revne občine v goriški okolici. Tega se je pred leti zavedala tudi prefektura, ki je eno uradniško moč spočetka sama plačevala, nato deloma in končno je vsak prispevek ukinila. Sodimo, da ta ukrep ni upravičen ter da bi morala prefektura zopet prevzeti na svoja ramena vzdrževanje tega nameščenca. Saj

opravlja občina končno tudi mnogo poslov, ki bi jih sicer morala država.

Pred kratkim smo poročali, da je odbor za zimsko pomoč nakazal naši občini 50.000 lir podpore. Mnenja smo, da je ta znesek za našo revno občino premalenkosten, saj je vsem znano, da so furlanske občine dobile mnogo večje prispevke.

Z VRHA

Vsa naša vas se je razveselila ob vesti, da se je sovodenjski občinski svet po vsestranskem in dolgem razmišljanju končno odločil napeljati zdravo pitno vodo v našo vas. Voda bo iz gradiščanskega vodovoda pritekala v nabiralnik in jo bodo od tu razpeljali v vse vasi in vasiče sovodenjske občine. Vrhovci smo z rešitvijo tega prevažnega vprašanja zelo zadovoljni. S tem se bo uresničila starodavna želja, ki so jo zaman gojili že naši pradedje. Ob tej priliki čutimo za svojo dolžnost se zahvaliti tudi Novemu listu, ki je že v eni izmed prvih številk odločno zahteval, naj se na en ali drugi način preskrbi naši vasi pitna voda ter napelje v naših hišah električna luč. Naš krik po elektriki se je že, hvala Bogu, pred meseci uresničil. Sedaj pa pričakujemo, da se čimprej zadovolji še druga velika potreba.

Doslej se pa ni premaknil z mrtvega mesta naš tretji klic: pravilno dostavljanje pošte. Kar se danes dogaja, nas nikaakor ne zadovoljuje ter nam večkrat povzroča prav občutno gospodarsko škodo. Saj se večkrat zakasni tudi taka pošta, ki vsebuje davčne sodnijske, dražbene in druge važne pozive. Vsakomur je znano, kako je tudi navaden podeželski človek odvisen od oblastev in koliko obveznosti ima do drugih javnih ustanov. Zato obnavljamo večletno zahtevo, naj se v naši vasi ustanovi samostojen poštni urad. Najmanj, kar zahtevamo, pa je, da sovodenjska pošta zadovolji naši potrebi po rednem in hitrejšem dostavljanju pošte ter nas tako reši občutne gospodarske škode. Dva dneva v tednu za dostavljanje nikakor ne zadostujeta našim potrebam. Vrhovci s to zahtevo ne bomo mirovali, dokler se oblastva ne zganejo in naši zahtevi ugodijo.

IZ SOVODENJ

Pretekli teden smo pokopali najstarejšo domačinko 86-letno Marijo Batistič, ki jo je zaradi njene delavnosti in poštenosti spoštovala vsa vas. Kmalu za njo smo pa položili k večnemu počitku dobro in plemenito 63-letno Frančiško Pahor, ki je umrla za srčno boleznijo. Vsa vas izraža težko prizadetima družinama iskreno sožalje. Sožalju vaščanov se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

IZ DOBERDOBA

Čudimo se pa, da nas je pri razdelitvi podpore za gradnjo ljudskih hiš prezrlo ministrstvo za javna dela. Pred kratkim smo poročali, da je pri nas potreba po stanovanjih kar kričeča. Prefektura naj se zato pobriga, da se ministrstvo pri velikopoteznem načrtu o gradnji stanovanjskih hiš na Goriškem spomni tudi naše občine.

Zaradi prepičlega pogozdovanja naša okolica trpi hudo gospodarsko škodo. Zato po-

zivamo oblastva, naj izposlujejo izdatno podporo, da se naš Kras pogozdi.

Ob tej priliki prosimo deželno upravo, naj poskrbi, da se čimprej popravi cesta Devetaki — Doberdob — Tržič, ki še vedno ni asfaltirana. Da bi jo vsaj hitreje posuli z gramozom, in sicer tako, da ostane na obeh robovih ceste vsaj ozka steza za kolesa in motorje. Pot od Devetakov do Doberdoba je danes neuporabna. Pri posipanju sta zaposlena le dva cestarja. Deželna uprava naj vendar najame več delavcev, saj je povsod veliko brezposelnih. Le na ta način bo na tej cesti promet omogočen.

TRŽIČ

V nedeljo je splula v tržiški zaliv Panzano nova trgovska 6440-tonska ladja Rosandra, ki so jo zgradile naše ladjedelnice.

Njena botra je bila žena podtajnika Terzanove, ki se je udeležil svečanosti v spremstvu goriškega prefekta dr. De Zerbija, vladnega komisarja Palamare ter drugih oblastnikov.

Ladjo je blagoslovil nadškof msgr. Ambrosi.

Preteklo soboto pa je obiskal Tržič podtajnik Russo, ki je slovesno otvoril novo ljudsko šolo in druge javne naprave.

Pri nas vlada, posebno v zadnjem času, živahna gradbena dejavnost, ker ima mesto vedno večjo potrebo po novih zgradbah, saj se njegovo prebivalstvo stalno množi.

OSLAVJE

Zelo nas je pretekli teden razveselila vest, da je bil končno odobren načrt za napeljavo vodovoda na Oslavje in v Štmaver. Tako bomo tudi mi Oslavci vendar prišli do zdrave pitne vode, s čimer se izpolni naša večdesetletna želja ter bo obenem zadoščeno najnujnejši potrebi obmejnih briških vasi.

Upamo, da bodo oblastva zares pohitela z uresničitvijo načrta. Saj je to delo nujno že zaradi kostnice na Oslavju, ki jo vedno obiskujejo velike množice ljudi, a si sedaj ne morejo privoščiti niti kozarca pitne vode. Zato bi bilo prav, da gradnjo oslavskega vodovoda denarno in s svojo vplivno besedo podpre tudi vojaška uprava.

Moreče je vplivala na prebivalce naše vasi nenadna smrt 43-letnega domačina Stanke Sustersiča. Mož je bil obolen za pljučnico in jo že premagal, ko se je bolezen povrnila ter ga vzela. Bil je miren, trezen in skrben človek. Pogreb, katerega se je udeležila vsa mladina in veliko drugih, je bil 23. januarja.

Stanko, počivaj v miru in naj ti sveti večna luč!

IZ PEVME

Preteklo soboto smo pokopali 81-letno gospo Valentinčič Ivanko, sorodnico pokojnega kanonika Valentinčiča. Pokojnica je bila iz ugledne Cijanove družine v Mirnu. Bila je modra slovenska žena in skrbna mati sedmerih otrok.

Naj mirno počiva v dobrem Stvarniku. Njeni hčerki gđe. Olgi in drugim sorodnikom izrekamo ob težki izgubi globoko sožalje.

OBVESTILO ZUPANSTVU V ŠTEVERJANU

Ker smo dobili vaše sporočilo prepozno, ga priobčimo v prihodnji številki.

Uredništvo Novega lista

Beneška Slovenija

IZ VIDMA

V nedeljo 22. januarja, smo v veličastnem svetišču »Tempio Ossario« imeli veliko »liturgijo«, oziroma sv. mašo po vzhodnem obredu v staroslovenskem jeziku. Duhovnik, ki je maševal, je bil iz zavoda »Russicum« v Rimu, stregla sta mu pa dva furlanska duhovnika, eden od njiju je bil prof. dr. Placereani. Bogoslovci videmskega semenišča so prelepšali v staroslovenskem jeziku ter bili med »liturgijo« tudi obhajani po vzhodnem obredu. Ta slovesnost se že več let obaja v mesecu januarju v tej veliki cerkvi. To je zasluga nekaterih furlanskih duhovnikov, ki študirajo v »Russicum«. Ti imajo drugačne pojme o katoliški cerkvi kot pa nekateri njihovi sorojaki, kateri služijo v slovenskih vaseh naše Beneške Slovenije ter branijo slovenskim otrokom moliti v slovenskem jeziku. Tudi letos se je izredne pobožnosti udeležilo veliko meščanov. Cerkev bi pa bila natrpana, če bi za slovesnost pravočasno zvedeli tudi verniki z dežele in iz mesta. Videmski dnevniki o tem pišejo le en dan pred svečanostjo, ali celo isto jutro in to z najmanjšimi črkami v skritem kotičku. Katoliški videmski tednik pa, ki se odlikuje po mržnji do vsega, kar je slovensko in ki ti ga vsako soboto prinesejo v hišo, ni letos te pobožnosti niti omenil. Ljudem po deželi je bilo hudo pri srcu, ko so zvedeli, da so »liturgijo« zamudili. Upajo pa, da se je bodo udeležili drugo leto.

Take pobožnosti so otipljiv dokaz veseljnosti sv. Cerkve in dvigajo njen ugled. Zato tiha »sabotaža« videmskega katoliškega tednika katoliški Cerkvi le škoduje.

ŠEMPETER SLOVENOV

Gospodarsko propadanje nadiških dolin hočejo nekateri krogi zaustaviti s pospeševanjem tujkega prometa. Čeprav je Beneška Slovenija najlepši kotiček videmske dežele, ki nudi tujcu privlačne razglede in lepote, se je izletniki iz Trsta, Gorice in drugod izogibajo in se peljejo mimo nje daleč v Karnijo, Kanalsko dolino in Tarčentsko okolico.

Domači turisti, ki se skušajo v zadnjih časih organizirati, pravijo, da so naše gostilne preveč podeželske in da ne nudijo tujcem sodobnih ugodnosti.

Na vso moč vzpodbujajo gostilničarje, naj modernizirajo svoje prostore in v ta namen nakazujejo tudi nagrade in podpore. Uspelo jim je tudi vzbuditi zanimanje deželnih turističnih organizacij, ki gostilničarjem gredo sedaj jako na roko.

Tako je v nedeljo, 22. januarja, prišel v Šempeter ves glavni štab deželnega turizma s predsednikom, komendatorjem Henrikom Brojljem na čelu. Z njim sta prišla tudi svetnik Zanuttig in ravnatelj Meneghini. Z njimi je prišel tudi poslanec Alojzij Olivieri, saj se brez njega ne more nič ukreniti v prid naših dolin. V občinski dvorani so

se gospodje dolgo razgovarjali z odposlanci turizma v nadiških dolinah. Ti so videmskim gospodom sporočili, da je propaganda za izboljšanje gostiln deloma uspela in so navedli nekatere, ki so bile v prejšnjem letu obnovljene; posebno so pohvalili gostilničarja Jožefa Zvanela, ki je v Matajurju (1000 m nad morjem) sezidal privlačen in sodoben hotel.

Predsednik Brojli je sporočil, da ima na razpolago 550.000 lir nagrade za boljše gostilne in da je to le začetek. 200 tisoč lir nagrade bo dobil Jožef Zvanela. Ostalo vsoto bo pa posebna komisija razdelila naslednjim gostilnam: Domenis v Podbonescu, Mosolo in Kjačič v Sv. Lenartu, Namor in Tomasettig v Dreki, Drugar in Stubin v Srednjem.

Svetnik Zanuttig pa je povedal veselo vest, da so bili obrtniški davki za te doline znižani za dobro polovico. Vse lepo in prav: našim gostilničarjem, katerim se tudi dolej ni preslabo godilo, se obeta zlata doba. Vse to pa ne bo nič pomagalo razvoju tujkega prometa, ako se ne bodo izboljšale ceste, ki so v gorskih krajih podobne potokom. Občine so vse revne in zadolžene in bi zato morala vzdrževanje cest prevzeti dežela kakor v Karniji in drugod.

In tudi to ne bo nič koristilo, dokler bodo za turisti vohali nadležni in nepoklicani »komitaži«. Tujec ne gre tja, kjer ga nadlegujejo, kjer je vedno v strahu, da bodo potvarjali njegove besede.

O tej zadevi bi moral spregovoriti deželni svetovalec polkovnik Olivieri, ki se tako skrbno zanima za naše doline. Zakaj molči?

BELI GRAD

ZAKLETI GRAD

Princ Amadej teh dreves ni mogel trpeti, kakor tudi ne Maks, ki jih je že v Veracruzu in po Mehiki našel zasajene. Evkaliptus je avstralsko visoko drevo, ki ima čudne in dolge liste. Ko sije sonce in si najbolj potreben hladila in sence, se listi tega drevesa postavijo navpično in ne dajo sence. Nekaj evkaliptov je že mehiški cesar ukazal zasaditi kot eksotično rastlino v miramarskem parku. Nekoč je omenil spremstvu v cesarskem parku: »Visoko in gosto je to drevo, a sence ne da. Pravi znak moje usode!« Tudi Amadej je ukazal celo posekati drevored evkaliptov po glavni cesti Adis Abebe in zasaditi drugo drevje.

Poldrugo leto je novi podkralj z veliko vnemo hotel preurediti in civilizirati vso Etiopijo. Natančno si je odmeril dnevni urnik od šestih zjutraj do enajstih zvečer. Že v jutranjih urah je odjezdil na delovišča ali pa z letalom kam daleč v notranost na preglede. Ob devetih je bil že v pisarni, pri razpravah in avdiencah do ene. Po kratkem počitku se je dnevni red popoldne ponovil. Pri vseh opravkih je princu prišlo prav znanje arabščine in afriških narečij. To mrzlično delavnost so prekinjala sporočila družine iz Miramara in redki obiski ljubeče žene. Na žalost so ti dnevi dela in moškega zaupanja v boljšo bodočnost tudi za savejskega princa na abesinskem prestolu šli h kraju.

Bojna tromba druge svetovne vojne je zatrobila že prvega septembra 1939, ko so Hitlerjevi tanki pomandrali hrabro konjenico nesrečnih Poljakov. Skoro še eno leto je poteklo, dokler si ni tudi Mussolini zaželel slave. LAVORIK ni hotel prepustiti samo nemškemu tiranu. V tem letu je Amadej, ki je dobro poznal, na kako trhljih nogah sloni ves imperij, skušal zaustaviti plaz. Ni ga več mogel, plaz je zgrmel v prepad in zasul tudi njega.

Z železno voljo in s pametnim vladanjem bi Amadeju uspelo narediti iz zaostale Abesinije močno in bogato deželo. Domači rasi, ki so živeli v stalnih razprtijah in ubego ljudstvo le izžemali, bi se morali umakniti dobro urejeni upravi. Po naravi bistri Etiopci bi se povzpeli na evropsko kulturno raven. Abesinija bi lahko spet zaživela srečno dobo kraljice iz Sabe.

»HOČEMO VOJNO!«

Toda usoda je posegla vmes. Kakor je brezmejni napuh Napoleona III. odpeljal Maksimilijana iz Miramara v nesrečno Mehiko in ga tam pustil na cedilu, ko je vojaški oddelek nameril nanj puške, tako se je ponovilo pri Amadeju Savojskem. Neskončna Mussolinijeva častilakomnost in pohlep po oblasti sta speljala tudi tega člana vladarske hiše iz Miramara čez morje v tuje kraljestvo, kjer ga je fašizem pustil in se ni zmešnil zanj, ko je v Afriki daleč od doma in dru-

žine umiral za tropsko mrzlico kot ujetnik. Benito Juarez je umoril Maksimilijana, Benito Mussolini pa Amadeja. Še imeni je usodna zakletev določila enaki.

Ko so Hitlerjevi tanki pogazili Avstrijo, Češko in Poljsko, se je rimski samodržec zbal, da ga nemški pajdaš ne zaseneči. Zato je 10. junija 1940. pognal italijansko ljudstvo v bojni metež. Podkralj Amadej je pisal Mussoliniju, da se Abesinija ne bo mogla braniti pred angleško armado, ker ji manjka orožje in vseh potrebnih vojaških sredstev. Namesto da bi fašistična vlada pošiljala streliške in topove v svoje kolonije — je očital princ — jih je zapravljala v španski državljanski vojni. Anglija bo prav gotovo zaprla Sueški prekop in Etiopija bo odrezana od matične države. Amadej je jasno orisal obupni položaj. Poročilo je podpisal tudi načelnik glavnega stana general Cavallero, ki je imel razen tega nalogo, da ga v Rimu raztolmači. Toda doma se je podkraljev zaupnik drugače izkazal in je svojega gospodarja — zatajil. Strahopetno se je tresel za svoj položaj in zato ni povedal resnice, nasprotno je dučeju in Teruzziu prišepnil, da ni v abesinski koloniji tako črno, kot piše podkralj. Vojaštvo in črne srajce da se bodo navdušeno borile za »domovino in svete ideale fašizma«. Mussolini je seveda rad slišal take glasove. Generalu je pripel svetinjo za hrabrost, Amadeja pa označil za bojazljivca.

Strankine organizacije so spustile po vseh italijanskih mestih golobrade mladeniče na trge in ulice, da so vpili »Vogliamo la guerra!« Slike o ukazanih domoljubih v povorkah so napolnile cele strani vladnih časnikov. Prikriti napadi so pa leteli na princa.

(Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA SEMAFOR

Nastopi odličnih solistov

Ni dolgo tega, kar smo brali v časopisju vesti o odličnih uspehih slovenskih pevcev v tujini. Pretekli ponedeljek pa se nam je nudila prilika, da slišamo tri izmed najboljših ljubljanskih opernih solistov. Vsi trije so naši stari znanci, vsi enako priljubljeni našim ljudem, ki so se udeležili koncerta v lepem številu, z navdušenjem spremljali spored in nagradili pevce s toplim odobravanjem.

Ponovno smo občudovali lep, čvrst in izenačen glas sopranistke Vilme Bukovčeve in njeno smiselno ter naravno podajanje, mehak in barvit glas tenorista Mira Brajnika in njegovo skrbno pripravljeno interpretacijo, močan in širok glas basista Vlada Korošca in njegovo duhovitost.

Ze pri samospelih v prvem delu sporeda so vsi dosegli toplo priznanje, ki se je stopnjevalo v drugem delu pri opernih napevih; občinstvo je vedno znova klicalo pevce na oder in izsililo ponovitev zadnjega dueta. Pri klavirju je spremljala Dana Hubadova.

Se beseda o sporedu.

Drugi del, ki je obsegal operne napeve, je bil dober in izbor iz operne literature dovolj pester. Ni

MOZARTOV KONCERT

Na predvečer dvestoletnice smrti Wolfganga Amadeja Mozarta dne 27. januarja je v polni cerkvi sv. Ignacija v Gorici izbrano občinstvo uživalo veličastne skladbe nesmrtnega mojstra. Cerkev je bila primerno urejena z velikanskim odrom pred velikim oltarjem, ki se je v stoteri razsvetljavi vzpenjal v baročnih obrisih pod cerkveni svod.

Najprej je simfonični orkester »Angelicum« iz Milana mojstrsko odigral pod vodstvom dirigenta Aladara Janeza »Simfonijo K 550«. Poslušalci so se kmalu vtopili v tisočere glasove in uživali zlasti tretji del obsežne skladbe.

Osrednja točka sporeda pa je bila Mozartova masa »Requiem« za loke, pihala in tolkala ter mešan zbor s solisti. To veličastno in obenem pretresujočo glasbo je skladatelj zložil kot svoje poslednje predsmrtno delo na prošnjo neznanca. Htel je, kot v tekmi s smrtjo, da bi »Requiem« končal, a ni ga utegnil.

Napoleonu, Chopinu in drugim velikanom so ga ob krsti izvajali, njemu, ki je vzvišeno in grozno rapsodijo človeškega življenja in smrti zlij v tisočere zvoke, niso; prej ga je odvedla smrt, ki jo v Requiemu prosi in se je boji, ko ga odvede pred Sodnika.

To veličastje je tolmačil evropskoznani mešan zbor »Wiener Kammerchor« ob spremljavi orkestra »Angelicum«. Pevci so pokazali visoko pevsko kvaliteto, ki ima še vedno ljubitelje na Dunaju. Le soprani so bili premočni in rezki v primeri z ostalimi glasovi. Tudi vokalizacija je drugačna kot pri italijanskih pevcih. Uho je občutilo to razliko, ko je poslušalo italijanske soliste. Med temi se je najbolj odlikovala sopranistka Ligabue z mehkim in visokim glasom. Basist Ferrein si je prav tako osvojil poslušalce z dovršenim in občutenim nastopom. Ves koncert je v poslušalcih zapustil izredno globok vtis. Bil je res kulturni dogodek, kakršnih je v majhni Gorici le malo.

r. b.

KNJIGI CELJSKE MOHORJEVE DRUŽBE STA SE ZAMUDILI

Ceprav je minilo že mesec dni novega leta, menda še vedno niso izšle knjige celjske Mohorjeve družbe. Kot je znano, je bila družbi dodeljena omejena količina papirja, tako da bi lahko izšli samo dve knjigi namesto štirih ali petih, kolikor jih je navadno pošiljala med slovensko ljudstvo. Nova motnja v izdaji letošnjih knjig je nastala, ko se je stavec v tiskarni uprl in ni hotel postaviti nekkih Kocbekovih pesmi o obhajilu partizanov. Sedanja zamuda je verjetno še vedno posledica tega prijetljaja med Mohorjevo družbo in pesnikom na eni ter med tiskarskim delavcem, ki si je prisvojil pravice literarne cenzure, na drugi strani. Ker so knjige Mohorjeve družbe med ljudstvom še vedno močno priljubljene in ker je njen koledar, edini koledar v matični domovini, ki upošteva cerkvene praznike in objavlja godovne dneve svetnikov, ljudje že težko čakajo nanj in na drugo obljubljeno knjigo. Tudi v Trstu nekateri težko čakajo obe knjigi.

kakor pa ne moremo trditi isto o prvem delu. Mi-mo redkejših kakovostnih samospelov (Pavčič, Gerbič, Simoniti, Cajkovskij) so prevladovali manj izraziti (Poljč, Bučar, Prochazka, Adamič) in blede čitalniške priredbe narodnih pesmi.

Nekatere izmed teh pesmi smo že slišali na koncertih Glasbene matice, celo po večkrat.

Eno in drugo priča o utrujenosti in neprizadetosti onih, ki sestavljajo sporede. Zeleti bi bilo bolj svežih, povednih in kakovostnih programov.

ALOJZ KUMER

...

V soboto zvečer in v nedeljo popoldne so se goriški Slovenci zbrali v nekdanji dvorani »Mladike« na Korzu k toplemu umetniškemu pevskemu večeru. Na povabilo akademikov in srednješolcev so se prijazno odzvali ljubljanski operni pevci. Vilma Bukovčeva, katere sloves sega že preko Evrope, naš domačin iz Standreža, tenorist Mirko Brajnik, in prešmentano neugnani basist Ladko Korošec, so nam tako prijetno in umetniško peli, da bi se dveurni koncert lahko raztegnil do polnoči in še bi poslušalci radi ostali. Taka mnenja so se slišala med občinstvom in to je resnična pohvala.

Vsi trije s spremljevalko pianistko Dano Hubad so že ob prvih akordih ustvarili vez med sabo in dvorano. Posebno dostojanstveni in obenem ljubki nastop umetnice Bukovčeve si je hitro osvojil srca. V prvem delu so odpeli umetne in narodne pesmi. Kar vžigale so Adamičeva »Planinec«, Grbičeva »Pojdem na prejo« ali Pavčičeva »Pred durmja«.

V drugem delu smo poslušali napeve iz najbolj znanih svetovnih oper. Tu so kot pevci in igralci vsi trije umetniki prišli do pravega izraza. Niman namera podajati glasbene ocene gostov iz Ljubljane, saj jih njih položaj in sloves že dovolj ocenjuje. Malokdaj se sliši tolikšna glasovna obsežnost in barvitost kot pri sopranistki Bukovčevi. Naš tenorist Brajnik kaže stalno umetniško dovrševanje, njegov elegantni nastop je tudi ugaal. Gospod Korošec, je pa znal občinstvo privezati z mogočnim basom, svojo osebnostjo in na koncu še s svojim šegavim nastopom. Posebno pri duetu iz »Prodane neveste« skupaj z Brajnikom ni hotelo biti ploskanja konca.

Naj zaključimo z narodno pesmijo: »Nocoj je bil lep večer« in pridite še k nam!

Pohvaliti je treba tudi goriško občinstvo, ki se je ob obeh koncertov udeležilo v obilnem številu.

r. b.

Kulturne vesti

Prvič v zgodovini umetniškega plesa bodo v kratkem uprizorili v Parizu balet po kriminalni zgodbi Soba, ki jo je spisal znani pisec kriminalnih romanov Georges Simenon. Glavno vlogo v njem bo plesala naša rojakinja Veronika Mlakar, ki jo je koreograf Petit v ta namen pripeljal v francosko prestolnico iz Münchena, kjer nastopa v tamkajšnji operi kot prva plesalka.

...

SNG iz Trsta nam po uspehih uprizoritvah Camkarjevega Martina Kačurja, Begovičevega dela Brez tretjega ter de Filippove drame Glasovi vesti sedaj pripravlja Priestleyevo komedijo Kje je sreča, ki jo je v slovenščino prevedla Mira Miheličeva. Igro režira Nada Gabrijelčičeva. Sledila ji bo v marcu Pirandellova igra Henrik IV. Na oder jo bo postavil Vlado Habunek, ki je znan kot operni režiser. Nato bo gledališče nastopilo s Steinbeckovo dramo Zgoči plamen. Delo bo verjetno režiral Fran Zizek. Za letošnje prireditev na prostem si je gledališče izbralo Shakespearejevo žalostno Hamlet. Pripravil jo bo Jožko Babič, ki se bo tedaj že vrnil s študijskega obiska filmskega mesta v Rimu in Piccola Teatra v Milanu.

...

V Jakopičevem paviljonu v Ljubljani razstavlja slikarja Izidor Urbančič in Marijan Dovjak. Prvi razstavlja gvaše, akvarele in olja, med katerimi se odlikujeta Domačnost in Potniki tretjega razreda v vlaku; drugega pa zanimajo predvsem olja z motivi iz rudarskega življenja, tihožitja in pa portreti. Njuna dela prinašajo nekaj sveže življenjske tematike.

Ne soglašam

Gre za res neljubo zadevo, toda dobro je, da jo enkrat za vselej razčistimo. Zakaj prav nobenega smisla nima, da varamo sami sebe. Gre za tisti članek v nekem slovenskem časopisu, ki očita nekaterim profesorjem nekega slovenskega učiteljskega (ne tržaškega), da ne obvladajo slovenščine. Na to je sploh težko misliti, kaj šele o tem govoriti. Toda ker je že beseda padla, naj pade do kraja. Soglašam s tem, kar pravi članek v zadnjem Novem listu, namreč da »vsak poštenjak, tudi Italijan, mora priznati, da če kak Slovenec v Italiji ne pozna, kakor je treba, slovenskega knjižnega jezika, ni to njegova krivda, ampak krivda fašistične Italije, ki je onemogočala Slovence, da se vzgajajo v svojem jeziku.«

Toda nikakor ne morem soglašati s tem, da bi bil slovenski profesor »kak Slovenec«. In kakor predobro razumem, če gre za »kakkega Slovence« tako ne bom razumel nikoli, kadar gre za profesorja. Ipi če bo kdo oporekal, da tisti profesor ni imel mogoče niti ene ure pouka v slovenščini, ker je moral pač študirati na italijanski gimnaziji in na italijanski univerzi, bom ponovil še enkrat: nikoli.

Ne bom se skliceval na zgled Ivana Trinka, ki je kot mlad bogoslovec v videmskem semenišču vstajal ponoči s postelje in se pri oknu ob luninem svitu učil slovensko slovnico, zakaj vsakdo le ne more biti Trinko. Toda zato pa imam na pretek manj junaških zgledov. V lanskem Novem listu je bilo na primer objavljeno brez vsakega popravka daljše pismo slovenskega delavca, ki je podrobno opisoval svojo pot v tujino. In vsa izobrazba tega slovenskega delavca je bila italijanska osnovna šola in italijanski avviamento. Nadalje poznam vrsto slovenskih profesorjev, ki odlično govorijo in pišejo slovensko, čeprav niso imeli ene ure šolskega pouka v svojem materinem jeziku. In naposled — iz po-vojne generacije na Primoškem je izšla vrsta mladih ljudi, ki danes sodelujejo pri osrednjih slovenskih revijah in izdajajo tudi svoje knjige pri osrednjih slovenskih založbah. Med njimi je tudi kdo, ki ni imel niti slovenske gimnazije niti slovenske univerze, pa je vseeno boljši stilist kot marsikateri priznani pisatelj iz osrednje Slovenije. Zakaj pri tem ne gre za gimnazije niti za univerze. Ne gre za šolo. Gre za srce. Za zavest. In naposled tudi za majhno mero osebnega ponosa.

Zato ne soglašam s člankarjem iz Novega lista, ki izkazuje sicer plemenito, a neumestno razumevanje za primer, ki je vreden vse obsodbe. Rekel bom samo z Dantejem: Non ti curar di lor, ma guarda e passa.

(Op. ur. Članek se ne spušča v sodbo, ali so očitki določenega lista leteli na prave osebe ali ne).

Predlog o "p" in "t"

Po novem zakonskem osnutku za slovenske šole naj bi torej posebna komisija odločala, kateri otrok sme v slovensko šolo in kateri ne. Ali ne bi italijansko prosvetno ministrstvo zagrabilo to vprašanje korenitneje, ko bi iste komisije odločale, kateri otrok sme kratkoma govoriti slovensko in kateri ne? To bi se seveda moralo zgoditi, preden gre otrok v šolo. In da ne bi bila v ničemer kršena otrokova osebna svoboda, bi bilo najbolje, da pride komisija kar k zibki. Ker pa se žal še vedno rodijo gluho-nemi otroci, bi bilo prav, da bi komisija obiskala dojenčke šele takrat, ko bi dokazali, da mu govorilni organi pravilno delujejo. Recimo tja proti petemu mesecu, ko je dojenček izrekel sladko ime »mama«. Ta beseda bi na eni strani potrdila zdravje dojenčkovih glasilk, na drugi strani pa — ker je mednarodna in je ista v slovenščini kakor v italijanski — ne bi v ničemer prejudicirala stališča komisije. Ta pa, zbrana v krogu okrog zibelke in to najraje zjutraj, ko je otrok podojen in najboljše volje bi po temeljitih pretresu razlogov dveh slovenskih in treh italijanskih učiteljev odločila, ali naj dojenček kot drugo besedo reče »papa« ali »ta«a. Ali, če bi bil otrok zaostal, samo »pa« ali »ta«.

Slovenščina

V četrtek 27. t. m. je med opoldanskimi poročili na radiu Trst A človek lahko slišal tudi stavek, da glede pisma, ki ga je poslal maršal Bulganin predsedniku Eisenhowerju, vlada v diplomatskih krogih največja vzdržnost. So se diplomati odpovedali mesu ali kaj? Ali pa gre samo za »zadržanost«?

POLIKARP

GOSPODARSTVO

Vrtnar v februarju

Od novembra dalje pridigamo, da mora vsa zemlja v vrtu biti zrahljana in pognojena. Čeprav nismo nič sejali. Samo tako spravimo zemljo v tisto stanje, ki je za pomladansko setev najprimernejše in za nadaljnji razvoj povrtnine najugodnejše.

Ta mesec sadimo: česen, čebulček in šalotko. Če jih nisi še sadil, pohiti. — V februarju presajaj šparglje — beluše. Ti zahtevajo dobro, ne pretežko zemljo in prav izboren hlevski gnoj, kateremu primešaj za 10 m² površine po pest superfosfata, kalijeve soli in žveplenokislega amoniaka. Hlevski in umetni gnoj naj se ne dotikata korenin, okoli katerih naj bo tanka plast dobre zemlje. Enoletne sadike pokrij z 8 do 10 cm debelo plastjo zemlje.

SETEV V TOPLO GREDO

V toplo gredo vsejemo v tem mesecu listnato zeleno (ne korenske), solato, močno in sladko papriko, jajčevce (melancane), por ter ohrovt (vrzote).

V gramu semena listnate zelene solate je do 2.500 semen. Zato pazi, da ne seješ pre-gosto. Seme naj bo prav malo pokrito z zemljo. Izkalji v 18 do 20 dneh. Aprila-maja boš to solato presadil na prosto, in sicer na razdaljo 25 do 30 cm.

V gramu solate je okoli 800 semen in je zato tudi ta setev navadno pregosta.

Vse vrste paprike imajo težje seme; v gramu je okoli 150 semen, ki jih pokrijemo z 1 cm debelo plastjo zemlje in ki izkalijo v 15 do 20 dneh. Dovolj močne sadike presadiš na razdaljo 60 cm.

V gramu jajčevca je 250 semen. Pokrijemo jih kot papriko in izkalijo tudi približno v istem času. Sadike presadimo na razdaljo 40 cm.

Ohrovt (vrzota) ima v gramu 300 do 320 semen, ki jih v topli gredi pokrijemo z 1 do 2 cm debelo plastjo zemlje, v kateri izkalijo v 5 dneh.

V gramu pora je 400 semen, ki izkalijo v 15 do 30 dneh.

SETEV NA PROSTO

V februarju lahko sejemo na prosto vrtni korenček, radič, špinačo, čebulo in peteršilj.

Korenček ima v 1 gramu okoli 950 semen in so zato setve redno pregoste. Seme pokrijemo z 1 cm debelo plastjo zemlje, v kateri izkalji v 15 do 20 dneh. Korenček, ki ga sejemo ta mesec, bo gođen junija.

V gramu radiča je okoli 700 semen. Pokrijemo ga z 1 cm debelo plastjo zemlje, v kateri izkalji v 5—6 dneh.

Špinača ima debelejša seme. V enem gramu jih je od 90 do 110. Špinača, pokrita z 2 cm zemlje, izkalji v 5 dneh.

V gramu čebule je okoli 250 semen, ki jih prav malo pokrijemo z zemljo, v kateri izkalijo v 10 do 15 dneh. Ko so sadike dovolj močne, jih presadimo na razdaljo 10 do 15 cm v vrstah, ki so oddaljene 20 cm ena od druge.

Peteršilj ima v gramu okoli 600 semen, ki jih pokrijemo s prst debelo plastjo zemlje, kjer izkalji v 3 tednih.

V tem mesecu seveda sadimo še bob in zgodnje vrste graha, kot so »ekspres Ala-

ska« in »ekspres z dolgimi stroki« (torej grah z okroglim zrnjem). Graha z zgrbančnim zrnjem, kot so sorte »senator«, »alderman«, »telefon« in druge, ne svetujemo še sejati. Kdor bi ga vsejal in bi bila zima mila bi zadel loterijo. Če bi pa ravno kalleče zrno zalotil hud mrz, bi zrno segnalo. Zato svetujemo, da s setvijo teh sort počakate vsaj do konca tega meseca.

SEDAJ NABERI CEPIČEV

Če misliš okoli Sv. Jožefa cepiti ali precejati sadno drevje, si moraš že sedaj nabrati potrebnih cepičev. — Saj veš, da je uspeh pomladnega cepljenja odvisen od tega, da je podlaga bolj sočna (muževna) kot cepič. Brž ko cepimo, mora podlaga pritiskati v cepič potrebne sokove. Če je tudi cepič tako sočen kot podlaga, ne zadostuje pritisk soka iz podlage in zato cepič ovene ter se posuši. — Nabrane cepiče zveži v sveženj, priveži nanj leseno etiketo, na katero zapišeš sorto cepičev. Svežnje spravi v pesek v kleti, ali pa jih zavij v mah ter zakopli v pesek ali v zemljo (lahko tudi na prostem).

Ali si že napravil jame za pomladansko sajenje sadnega drevja?

Sedaj imaš čas za to nujno opravilo. Jama naj bo čim globlja in večja. Odstrani vse koreninice, na katere naletiš pri kopanju. — Dolgo premraževanje skopane jame zaleže več kot najobilnejše gnojenje.

SEJEŠ JARO PŠENICO?

Sedaj prihaja primeren čas za setev jare pšenice. Sejemo jo lahko ves februar in še nekaj dni v marcu. — Tudi za jaro pšenico mora biti zemlja čim globlje preorana in obilno pognojena z dobro dozorelim hlevskim gnojem ter z umetnimi gnojili, med katerimi so najboljši superfosfat (perfosfato), kalijeva sol (sale potassico) in žveplenokisli amonijak (solfato ammonico). Na 100 m² površine podorjemo po 5 kg superfosfata, 2 kg kalijeve soli in 2 kg žvepleno-

kislega amoniaka, katerega lahko nadomestimo z enako količino apnenega dušika (calciocianamide). Namesto posameznih umetnih gnojil lahko vzamemo tudi primer-no mešanico.

Sejemo pa naslednje sorte pšenice: obče znano »mentano« in »tevere«. Za 100 m² zemljišča potrebujemo skoraj 2 kg semena. Seveda je tudi za jaro pšenico najboljše, če jo sejemo s sejalko.

ŽIVALIM DAJ MLAČNE VODE!

Kdor pozimi napaja živino z mrzlo vodo, troši krmo po nepotrebnem. Toplota za- užite vode se mora namreč zravnati z no- tranjo toploto živali, ki je nekoliko višja od človeške. Za segrevanje vode žival rabi to- ploto, ki jo mora dobiti iz krme. To krmo bi pa žival lahko prihranila za mleko, meso ali delo.

Voda ne sme seveda biti prevroča.

SEMENSKI KROMPIR

Konec tega meseca bodo nekateri kmeto- valci najbrž že sadili krompir.

Kako je s sortami? Si zadovoljen z dose- danjo sorto, ali si misliš nabaviti drugo? V tem primeru vprašaj pri kmetijskem kon- zorciju ali kakšni drugi kmetijski organizaci- ji, kaj imajo na razpolago in kaj bi lahko nabavili. S semenskim krompirjem je naj- boljše založen kmetijski konzorcij v Vidmu. Prvovrsten semenski krompir dobiš v Bi- striški dolini (Pustertal, Pusteria) v južnem Tirolu, kjer imajo gojitelji semenskega krompirja zelo močno zadrugo z ogromni- mi modernimi skladišči. Ta zadruga od- pošlje letno stotine železniških vozov se- menskega krompirja v notranje dele Italije. Manjše količine prvovrstnega semenskega krompirja dobiš v Beneški Sloveniji.

Ko si si nabavil seme, ga pripravi za sa- jenje. Zloži ga po kakšni polici — ne v predebili plasti, temveč najboljše gomolj po- leg gomolja — ali pa v zabojčke z redkimi latvicami, tako da ima zrak dostop do po- sameznega gomolja. Tako razporejen krom- pir bo pognal kratke, a zelo krepke kali. Tak krompir je najboljši za seme. — To delo izvrši takoj!

Sportni pregled

OLIMPIJSKE IGRE

Kakor naši bralci že vedo, so se pretekli četrti- začeli v Cortini zimske VII. olimpijske igre. Na »Le denem stadionu« je 15-tisočglava množica nestrno pričakovala, da prinese z vrha Tofane olimpijsko- baklo. Ob določeni uri se je na stadionu prikazal italijanski prvak v hitrostnem drsanju Guido Car- oli, ki je v desni roki visoko dvigal baklo in veli- častno pridrsal pred častno tribuno, kjer so bil predsednik republike Gronchi, predsednik olimpijskega mednarodnega odbora Avery Brundage in dru- gi odličniki. Usoda je hotela, da se je ravno v naj- bolj svečanem trenutku zgodila nemajhna nevše- nost. Caroli ni opazil mikrofonske žice, ki so jo iz nerazumljivih vzrokov potegnili po ledeni ploskvi, zadel v žico ter treščil na tla. K sreči bakla ni u- gasnila in atlet se je takoj znašel, tako da je mogel srečno prižgati olimpijski ogenj, ki bo gorel do pri- hodnje nedelje.

Igre je nato otvoril predsednik Gronchi, medtem ko je italijanska smučarka Minuzzi Chenal prebrala olimpijsko prisego.

V smučarskem teku na 30 km je v petek osvojil prvo mesto finski olimpijski prvak Velko Hakuli- nen s časom 1:44.06. Na drugem mestu je Sved Jern- berg, tretje, četrti, peti in šesto mesto je osvojila ruska četvorica Kolčoin, Seljuhin, Kuzin (svetovni pr-

vak v teku na 30 in 50 km) ter Terentijev. Jugo- slovan Matevž Kordež je osvojil 32. mesto, kar je pravzaprav že lep uspeh, saj se je za njim zvrstilo še 22 tekmecev.

V veleslalomu za ženske je na 1700 m dolgi progi z 59 vratici zmagala Nemka Ossi Reichter s časom 1:56.2. Druga je prispela na cilj Avstrijka Frandl, tretja tudi Avstrijka Hochleitner. Na 32. mesto se je uvrstila Jugoslovanka Slavica Zupančič.

V smučarskem teku na 10 km za ženske beležimo zmago Rusinje Kozireve (38.11). Na drugem mestu je prav tako Rusinja Erokina (38.16) in na tretjem Švedinja Edstroen (38.32). Jugoslovanka Amalija Be- laj je zasedla 32. mesto (45.32).

V hitrostnem drsanju na 500 m si je zlato medaljo priboril Rus Grišin z izidom 40.2, ki je obenem nov olimpijski rekord. Srebrno medaljo je dobil Rafael Grač (SZ) (40.1), bronasto pa Alve Gjöstvang (Nor- veška) (40.8).

V dvosedežnem bobu so kakor v prvih dveh vo- žnjah tudi v naslednjih dveh prepričljivo zmagali Ita- lijani. Zlato medaljo je prejela dvojica Costa-Conti, srebrno Monti-Alvera. Dokončni izidi so naslednji: 1. Italija I. 5.30.14; 2. Italija II. 5.31.45; 3. Svica I. 5.37.46.

Tekmovanje v veleslalomu je bilo pravo zmago- slavje avstrijskih smučarjev, ki so odnesli vse tri medalje. Prvo mesto je zasedel znani Toni Sailer, ki je prevozil 2600 m dolgo progo z 71 vraticami in z višinsko razliko 623 m v času 3:00.1. Na drugo me- sto se je uvrstil Molterer (3.06.3), na tretje pa Schu-

(Nadaljevanje na 10. strani)

10

Za naše najmlajše

Zvitorepec v Afriki

3

NA TIROLSKEM GRADU

Marlena je imela vtis, da gleda staro, roparsko ptico. Nos se je ostro odražal kot pri jastrebu, oči so pa zrle v svet prav nečloveško mrzlo. Imele so rjavkast sij, kakršnega je Marlena videla samo pri pticah v kletki.

Tudi njene roke, ki so se krčevito oprijemale bergel, so bile podobne krempljem. Lica so bila upadla, ustnice ostre kot nož. Na peplnatih laseh je nosila malo, črno čepico.

»Vi ste nova Mihčeva vzgojiteljica?« je vprašala s hripavim glasom in dvignila desnico z dlanjo navznoter. Marlena v trenutku ni vedela, kaj naj to pomeni. Nato se je nagnila in poljubila mrzlo roko starke.

»To je vse nesmisel. Vzgojiteljica, učiteljica — saj bi poba brez tega opravil. Samo razvajen bo postal. Oh, če bi še mogla biti na nogah kot prej! Privezana sem na stol«, je godrnjala.

»Saj prav zato, mama«, je dejal baron z odsotnim glasom. »Mali potrebuje nadzorstva.« »No — saj tako ne boste dolgo ostali, kaj?« »En mesec ali dva? Zadnja je pobegnila že po štirinajstih dneh.« Starka se je škodoželjno zakrohotala. »Poslal sem jo, ker ni bila nič vredna. Prepričan sem, da gospodična Kepler —«

»Lepi ste. Pridite bliže, da vas bolje vidim«, je prekinila starka barona in je z zakrivljenim prstom pomignila Marleni bliže.

»Da — lepa, prav lepa«, je ponavljala in je izhrkala trd, kratek glas, podoben smehu. »Rdeča lička, zlate laske, oči pa sinje kot encijan. Strahu tudi ne pozna. Moški bodo letali za njo, ne?« Klepetala je, kot da Marlene sploh ni. »Ne bo ti dolgo ostala. Boljša pa je kot zadnja preklja ali stara črnuha, ki te je hotela zapeljati. Kako se je že imenovala, Andrej?«

»A, da, Slummer se je pisala«, je vreščala starka. »Zanimivo ime; samo na posteljo je mislila. Zdaj pa lahko greste. Ruprecht naj mi prinese čaj. Kje je stari tepec?« Jezno je trkala s palico ob tla.

»Na svidenje, mama«, je dejal baron. »Bom že opozoril Ruprechta.« Šel je z Marleno iz sobe, ne da bi se mati več oglasila.

Baronu se ni zdelo vredno, da bi dal Marleni kako pojasnilo zaradi materinega obnašanja. Gotovo je bil na to že tako navajen, da se ni niti zavedal. Vase pogreznjen je hodil ob njej. Šele blizu

TEDENSKI KOLEDARČEK

5. februarja, **nedelja**: 2. predp., Agata, Albuin
6. februarja, **ponedeljek**: Doroteja, Tit
7. februarja, **torek**: Romuald, Teodor
8. februarja, **sreda**: Japez iz Mate, Juvencij
9. februarja, **četrtak**: Ciril Aleks., Apolonija
10. februarja, **petek**: Sholastika, Sotera
11. februarja, **sobota**: Lurška M. božja, Adolf

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 1. februarja si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	636—639 lir
avstrijski šiling	23,50—24,50 lir
100 dinarjev	82—88 lir
100 francoskih frankov	155—157 lir
funt šterling	1635—1695 lir
nemško marko	147,75—149,75 lir
pesos	16—16 lir
švicarski frank	148,75—149,75 lir
zlat	728—732 lir
napoleon	4550—4650 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 5. februarja ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše; 13.30 Glasba po željah; 15.00 Glasba za naše malčke; 16.00 Koncert pianista Gabrijela Devetaka; 17.00 Zbor Igo Gruden iz Nabrežine; 21.00 Strauss: »Elektra«, opera v enem dejanju.

Ponedeljek, 6. februarja ob: 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Znanost in tehnika; 21.30 Pevski duet in harmonika; 22.00 Iz italijanske književnosti in umetnosti; 22.15 Koncert violinistke Jevdjenijevič-Brandl.

Torek, 7. februarja ob: 13.40 Glasba po željah; 19.15 Zdravniški vedomci; 20.30 Slovenski zbori; 21.00 Radijski oder - Tirso da Molina: »Don Gil«, igra v treh dejanjih.

Sreda, 8. februarja ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 18.30 Radijska mamica; 19.15 Radijska univerza; 21.15 Bravničar: Slovenska plesna burleska; 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti.

Četrtek, 9. februarja ob: 19.15 Sola in vzgoja; 21.00 Dramatizirana zgodba - Niko Kuret: »Argonautik; 21.30 Večerne melodije; 22.15 Paganinijeve skladbe.

Petek, 10. februarja ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začarane police; 18.40 Koncert pianistke Damjane Bratužev; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 Iz svetovne književnosti in umetnosti.

Sobota, 11. februarja ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 14.45 Ritmični orkester Swinging Brothers; 15.30 Kavarniški koncert orkestra Pacchiori; 16.00 Sobotna novela; 18.00 Koncert baritonista Marijana Kosa; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 20.30 Zbor Slovenske Filharmonije; 21.00 Operetni odmevi.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 203: Imam sina, ki je že nekaj mesecev poročen, a morala z ženo živeti vsak zase, ker nimata stanovanja. Ali je mogoče dobiti posojilo, da bi si lahko sezidala stanovanje? Morda iz krožnega sklada?

Odgovor: V take namene ne bodo dajali posojil iz krožnega sklada. Vaš sin ima na razpolago drugo pot, in sicer tako zvan »Piano Aldisio«. Da dobi posojilo, mora napraviti naslednje: Pred ožiti splošni gradbeni načrt, gradbeno dovoljenje (ga dobi na občini), potrdilo, da nima nobene hiše (certificato di nullatenenza), ki mu ga izstavi Finančna intendanca, splošni proračun gradbenih del, družinski list, potrdilo o rezidenci in državljanstvu. Prošnjo mora izpolniti na posebnih obrazcih, ki jih dobi na sedežu Tržaške hranilnice v Trstu, ul. Cassa di Risparmio. Prošnjo naj pošlje na naslednji naslov: Cassa di Risparmio, sezio ne Piano Aldisio, Trs, ul. Cassa di Risparmio. Posojilo znaša 75 odstotkov vrednosti stavbe in zemljišča in se obrestuje po 4% letno. Izplača ga lahko v 5 do 35 letih. Kdor zaprosi za posojilo, mora biti vknjižen kot lastnik na zemljišču, na katerem namerava graditi.

ŠPORTNI PREGLED

(Nadaljevanje z 8. strani)

ster (3:07,9). Med Jugoslovani je bil najboljši Cvenkelj, ki je zasedel 40. mesto (3:17,4). Dornik je na 47. mestu, Ilija pa na 51.

Na jezeru Misurina so bile tekme v hitrostnem drsanju na 5.000 m. Zlato medaljo si je priporil Rus Silkov (7:48,7), srebrno Sved Eriksson (7:56,7), bronasto pa zopet Rus Gončarenko (7:57,5). Silkov je s časom 7:48,7 postavil nov olimpijski rekord.

V teku na 15 km se je odlično odrezal Norvežan Brenden, ki je progo prevozil v času 49:39". Zanimivo je, da sta drugo in tretje mesto zasedla Sved Jernberg in Rus Kolčim, ki sta že v teku na 30 km odnesla srebrno oziroma bronasto medaljo. Najboljši izmed Jugoslovancev je bil Hlebanja, ki je zasedel 42. mesto.

V ženskem slalomu je zmagala Švicarka Colliard s časom 1:12"3. Druga je Schopf (Avstr.), tretja pa Sidorova (SZ). Četrto mesto je zasedla Italijanka Minuzzo Chenal, kar je brez dvoma lep uspeh.

V hitrostnem drsanju na 1500 m so zopet prevladovali Rusi. Grišin in Mihajlov sta dosegla isti čas 2:08"6. Zato odpade srebrna medalja in bosta oba dobila zlato. Bronasto medaljo je odnesel Fines Salonen (2:09"4).

Avstrijski atlet Toni Sailer si je v torek priporil drugo zlato medaljo. Prepričljivo je zmagal tudi v slalomu s časom 3:14"7. Na drugem mestu je odlični Japonec Igaya (3:18"7), na tretjem pa Sved Sollander (3:20"2). Jugoslovani Dornik je na 28. mestu, Cvenkelj in Ilija pa na 42. oziroma 43. mestu.

V hitrostnem drsanju na 10.000 m je v torek zmagal Sved Eriksson ter tako postal nov olimpijski prvak. Njegov čas je 16:35"5. Drugo mesto je osvojil Norvežan Johannsen (16:36"9), tretje pa Ru, Gočarenko (16:42"3).

V nordijski kombinaciji je zasedel prvo mesto Norvežan Stenersen ter si tako osvojil zlato medaljo. Srebrno je prejel Sved Eriksson, bronasto pa Poljak Gron-Gasjenica.

Spregovoriti bi morali še o tekmah v hokeju. Zaradi pomanjkanja prostora, naj navedemo kakšno je bilo stanje lestvice v torek: 1. Sov. zveza (4); 2. ZDA (4); 3. Kanada (2); 4. Švedska (2); 5. CSR (0); 6. Nemčija (0).

NOGOMET

Po nedeljskih tekmah za italijansko nogometno prvenstvo je Fiorentina postala letošnji zimski prvak. Vse kaže pa, da se bo za dokončno zmago bila še ostra borba, kajti za Fiorentino se čedalje bolj uveljavljajo Milan in druge enajstorce. Triestina je v nedeljo ponovno odnesla dragoceno točko s tujega igrišča in se tako začela pomikati proti sredini lestvice.

Slovensko gospodarsko združenje
vključno vabi

NA DRUŽABNI VEČER S PLESEM

V SOBOTO, 4. FEBR. 1956, V DVORANI NA
STADIONU »PRVI MAJ«, Vrdejska cesta 7.

Igral bo znani orkester »Glinščica«, za ljubitelje narodnih, valčkov ter polk pa Vaški kvartet. — Poslovala bosta dobro založen bar in buffet. — Poskrbljeno bo za smeh in zabavo. — Predprodaja vstopnic in rezerviranje miz na sedežu S.G.U. v Trstu, ul. Filzi št. 8. Telefon 37-808.

Izdaja Konzorcij Novega lista

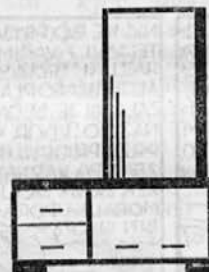
Odgovorni urednik Drago Legša

Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« z o. z. v Trstu
Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

TOVARNA

Prinčič

KRMIN - CORMONS
TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje in t. d. Izvrti vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

njene sobe se je oglasil: »Pokličite Mihca k sebi. Poslal Vam bom tudi Adelajdo, Ruprechtovo ženo, ki je naša gospodinja. Ona Vam bo pokazala prostore.«

Stopala sta mimo ozkih, zaprtih vrat. Vrh polžastih stopnic je Marlena obstala in vprašala. »Kam pa ta vrata peljejo?«

»Na galerijo«, je odgovoril in odprl. Stopila sta na ozek, kamenit mostovž, ki je vodil nad glavnim vhodom v velik prostor. Marlena je pogledala navzdol v mračno praznino, ki jo je razsvetljevala samo ena žarnica; stene so se zgubljale nekje v temini.

»Tam lahko pridemo ven?« je vprašala Marlena in pokazala na vrata na nasprotnem koncu mostovža.

»Ta so zaprta. Peljejo k podrtemu stolpu. Tja ne smemo«, je odgovoril.

»Moja mama je padla tam dol«, se je nenadoma oglašil Mihec od nekod in je resno pogledal Marleno.

»Oh —«, je vzkliknila in pogledala spremljevalca, ki je tiho pokazal: »Res — tri mesece po njegovem rojstvu«, in je pokazal na dečka. »Nesreča —«.

Marlena se je zgrozila. Take okoliščine so prav primerne za tak grad, je pomislila. Kaj so vse ti zidovi videli? Ubogi deček! Pogladila ga je po lasih. Začutila je, kako se je otrok oprijel njene roke. Vesela je bila tega prvega znaka zaupanja.

Ko je zvečer kmalu po osmih stopila v svojo sobo, je porinila v peč debelo glavno, da je ogenj visoko zaprasketal. Nato je zamišljena sedla k mizi. Prej se je z Mihaelom še igrala, mu še pri-

povedovala veselo zgodbo.

Ko je Adelajda prinesla obema večerjo in sta pojedla, je spravila otroka v posteljo. Njen dnevni opravke je bil pri kraju in ostala je sama. Barona ni več videla. —

Nenadoma je zaslišala presunljiv žvižg in neko petje. Šinila je kvišku. Ah, — saj to je veter, ki tuli okrog stolpov. Spodaj v dolini so že cveteli mandeljni, tu sta pa še zima in burja. Krčevito se je zasmejala na ta svoj strah. Čudno bi pa ne bilo, če tu strši, je pomislila. Pravi kraj za to je. Mrzlično se je slekla in legla. Zaspala pa še dolgo ni mogla.

Ves prvi teden je bilo vreme tako neprijetno kot ob njenem prihodu. Ko pa je nekega jutra stopila Marlena k oknu, se ji je izvil vzklik začudenja. Sklonila se je skozi okensko lino in strmela. Nebo je postalo svilnosinje barve. Globoko pod njo je med gostimi smrekami šumel slap in se prelival v hudournik. Onkraj dolinske tesni so srebrnobelo žareli v soncu alpski velikani.

Bolj okusno kot sicer se je Marlena oblekla in pohitela dol zbuditi Mihaela.

Že prvi dan je spoznala, da je za ta kraj neprimerno oblečena. Kar je najbolj pogrešala, je bil par gorskih čevljev. Poprašala je Ruprehta, kje bi si jih mogla preskrbeti. Priporočil ji je čevljarja v vasi, ki dela lično in ni predrag. Še danes, je sklenila, pojdem z Mihecem v vas k čevljarju. Mogoče se bom oglasila spotoma tudi pri učiteljici, je premišljevala. (Nadaljevanje)